

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет **економіки та менеджменту**

Кафедра **публічного управління та адміністрування**

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
ВК 2 - Аграрна політика
(вибірковий)

Спеціальність	D3 Менеджмент
Освітня програма	«Адміністративний менеджмент»
Рівень вищої освіти	2 (магістерський) рівень вищої освіти

Розробники: () Славкова О.П., професор, д.е.н.

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри публічного управління та адміністрування	протокол від 11 травня 2026 р. № 19	
	Завідувач кафедри	 (підпис) Бричко А.М. (прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми

 Лариса КАЛАЧЕВСЬКА

Декан факультету,
де реалізується освітня програма

 Світлана ЛУКАШ

Рецензію на робочу програму надали:

 Аліна БРИЧКО
 Тетяна ХАРЧЕНКО

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

Зареєстровано в електронній базі: дата: « 12 » 06 2026р.

Інформація про перегляд робочої програми (сілабусу)

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	БК 2 Аграрна політика			
2.	Факультет/кафедра	Економіки та менеджменту/публічного управління та адміністрування			
3.	Статус ОК	вибірковий			
4.	Програма/Спеціальність, програми, складовою яких є ОК (заповнюється для обов'язкових ОК)				
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркового ОК)	Для всього переліку спеціальностей університету			
6.	Рівень НРК	НРК України – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл, EQF-LLL – 7 рівень			
7.	Семестр та тривалість вивчення	другий семестр, 15 тижнів			
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5 (150 годин)			
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття) денна/заочна			
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні	Самостійна робота
	Денна	24	24	–	102
10.	Мова навчання	Українська, англійська			
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Славкова О.П., професор кафедри публічного управління та адміністрування (ауд.№310 корпус факультету економіки та менеджменту)			
11	Контактна інформація	0509354287, olena.slavkova.snau@gmail.com			
12	Загальний опис освітнього компонента	В умовах сучасної ринкової економіки в програмі підготовки фахівців економічних спеціальностей дисциплін, однією із базових є аграрна політика, яка вивчає поведінку загальної економічної системи і механізми формування інструментів та методів аграрної політики держави, які прагнуть досягти мети шляхом використання обмежених ресурсів, що мають альтернативу використання. Вивчення навчальної дисципліни «Аграрна політика» завершується підсумковим контролем у формі заліку.			
13	Мета освітнього компонента	Формування теоретичних знань і вироблення практичних умінь оволодіння методологічними аспектами практичного застосування основ формування та реалізації аграрної політики держави, оцінювання та обґрунтування її ефективності і набуття навичок щодо інструментів державного регулювання аграрного сектору.			
14	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	- Освітній компонент базується на вивченні бізнес-менеджмент, економіка виробництва, аналіз і контроль підприємства, планування підприємства - Освітній компонент є основою для дисциплін: стратегія міжнародного аграрного маркетингу, планування і оцінка проектів			
15	Політика академічної доброчесності	Списування – завдання не зараховується. Використання заборонених засобів під час контрольних засобів – відповідь не зараховується. Плагіат – завдання не зараховується.			
16	Ключові слова	Політика, аграрна політика, аграрне виробництво, державне регулювання, напрями аграрної політики, сільські території, сталий розвиток, продовольча безпека, складові аграрної політики, інструменти регулювання, глобалізація, зовнішні ринки продовольства			

2.ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Розподіл в межах загального бюджету часу, денна/заочна			Рекомендована література О – основна, Д - додаткова
	Аудиторна робота		Самостійна робота	
	Лк	П.з		
Тема 1. Соціально-економічний стан аграрного виробництва, сутність та цілі аграрної політики. 1. Сучасний стан і тенденції розвитку аграрного виробництва. 2. Поняття, сутність та принципи аграрної політики. 3. Інституціональні основи формування та розвитку аграрної політики. 4. Вибір пріоритетів та групи інтересів в аграрній політиці. 5. Основні завдання та система цілей аграрної політики держави.	2	2	5	О (1-3) Д (18-35)
Тема 2. Ресурсний потенціал аграрного виробництва та вплив на аграрну політику 1. Земельні ресурси 2. Людські ресурси 3. Матеріальні ресурси 4. Інформаційні ресурси	2	2	4	О (1-3) Д (18-35)
Тема 3. Аграрна політика окремих країн та блоків. 1. Державна політика щодо сільськогосподарського виробництва у період існування Радянського Союзу. 2. Сутність і механізм функціонування САП ЄС. 3. Історія і сучасність аграрної політики США.	2	2	9	О (1-3) Д (18-35)
Тема 4. Трансформація аграрної політики України: історичний досвід і сучасна практика. 1. Аграрна політика в історичному контексті. 2. Політико-економічний аспект аграрних перетворень. 3. Орієнтації пореформеного розвитку аграрної сфери. 4. Трансформація державного регулювання аграрної сфери.	2	2	9	О (1-3) Д (18-35)
Тема 5. Мета та пріоритети аграрної політики 1. Мета і пріоритети аграрної політики України. 2. Особливості бюджетно-податкової та кредитно-фінансової політики в аграрному секторі..	2	2	5	О (1-4) Д (18-35)
Тема 6. Основні напрями аграрної політики України. 1. Розвиток конкуренції в агропродовольчій сфері. 2. Технічна політика держави. 3. Кадрова політика держави 4. Агроінформаційна політика держави	2	2	4	О (1-3) Д (18-35)
Тема 7. Сталий розвиток сільських територій. 1. Розвиток сільських територій на сталій основі. 2.Імплементация досвід сталого розвитку сільських територій країн ЄС 2. Соціальна політика у сільській місцевості. 3. Екологічна складова сталого розвитку.	2	2	9	О (1-4) Д (18-35)
Тема 8. Продовольча безпека в Україні. 1. Продовольча безпека як політичний та економічний пріоритет. 2. Тенденції споживання продовольства в Україні та світі. 3. Державна політика щодо продовольчої безпеки України.	2	2	5	О (1-3) Д (18-35)
Тема 9. Якість та безпека продовольства в Україні. 1. Економічна характеристика якості та безпеки харчових продуктів 2. Поведінка ринкових суб'єктів в управлінні якістю та безпекою харчових продуктів, етичний маркетинг 3. Державне регулювання якістю та безпекою харчових продуктів	2	2	4	О (1-4) Д (18-35)
Тема 10. Організаційно-економічні складові аграрної політики.	2	2	5	О (1-3) Д (18-35)

1. Інституційна складова 2. Правова складова 3. Аграрна політика у сфері земельних відносин.				
Тема 11. Системність аграрної політики. 1. Інноваційна діяльність в агропродовольчій сфері. 2. Інвестиційна діяльність в агропродовольчій сфері. 3. Формування регіональної аграрної політики.	2	2	4	О (1-4) Д (18-35)
Тема 12. Державне регулювання агропромислового комплексу. 1. Система заходів державного регулювання АПК. 2. Державне регулювання агропродовольчих ринків. 3. Наслідки державного втручання в сільськогосподарське виробництво та завдання аналізу аграрної політики держави.	2	2	5	О (1-3) Д (18-35)
Тема 13. Економічні наслідки застосування окремих інструментів регулювання вітчизняного аграрного сектору. 1. Класифікація інструментів регулювання аграрного виробництва. 2. Цінова політика на агропродовольчому ринку: завдання та основні інструменти. 3. Становлення системи ціноутворення в агропромисловому комплексі України. 4. Регулювання ринків виробничих ресурсів, що використовуються в сільськогосподарському виробництві.	2	2	9	О (1-3) Д (18-35)
Тема 14. Розвиток аграрного сектора України в умовах глобалізації світових ринків 1. Проблеми розвитку аграрного сектора економіки в умовах глобалізації світових ринків. 2. Зовнішньоторговельні перспективи агропродовольчої сфери України. Аграрна структурна політика. 3. Сутність і завдання зовнішньоторговельної політики держави в аграрному секторі.	2	2	9	О (1-3) Д (18-35)
Тема 15. Інструменти регулювання зовнішньої торгівлі продукцією аграрного сектора. 1. Моделювання аграрної політики України. 2. Регулювання світової агропродовольчої торгівлі в рамках СОТ. 3. Основні підходи до оцінювання державної підтримки аграрного сектора	2	2	4	О (1-3) Д (18-35)
ВСЬОГО	30	30	90	

3. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)
ДРН1: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен розуміти основні поняття та категорії аграрної політики, а також проблеми, які вона досліджує	Лекція, практичне заняття, дискусія	Опрацювання теоретичного матеріалу
ДРН2: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде знати теоретико-методологічні основи аграрної політики держави та окремих країн, соціально-економічний стан аграрного виробництва на сучасному етапі	Лекція, практичне заняття, дискусія	Опрацювання теоретичного матеріалу

ДРН3: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде знати законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють розвиток АПК та вміти їх застосовувати в практичній діяльності	Лекція, практичне заняття, дискусія, дебати	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання розрахункових завдань
ДРН4: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде вміти оцінювати ринки продовольства, робіт, послуг, ресурсів, праці і землі та їх вплив на соціально-економічний розвиток та продовольчу безпеку країни	Лекція, практичне заняття, дискусія	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання розрахункових завдань
ДРН5: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде вміти визначати проблеми сталого розвитку сільських територій та розробляти методи стосовно їх подолання	Лекція, практичне заняття, дискусія	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання розрахункових завдань
ДРН6: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде знати інструменти регулювання аграрного сектору та економічні наслідки їх застосування	Лекція, практичне заняття, дискусія	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання розрахункових завдань
ДРН7: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде знати основні підходи до оцінювання рівня державної підтримки аграрного сектору економіки, інструменти державного регулювання зовнішньої торгівлі продукцією АПК.	Лекція, практичне заняття, дискусія	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання розрахункових завдань

4. Сумативне оцінювання

4.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	ІРЗ 1(індивідуальне розрахункове завдання)	10/10%	До 7 тижня
2.	ІРЗ 2(індивідуальне розрахункове завдання)	10/10%	До 13 тижня
3.	Тестування	80/80%	Протягом семестру

4.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
ІРЗ 1	<5 балів	5-6	7-8	9-10
	Завдання не виконано	Методика виконання вірна, але наявні суттєві помилки	Завдання виконано, але існують несуттєві помилки	Завдання повністю виконано. Помилки відсутні
ІРЗ 2	<5 балів	5-6	7-8	9-10
	Завдання не виконано	Методика виконання вірна, але наявні суттєві помилки	Завдання виконано, але існують несуттєві помилки	Завдання повністю виконано. Помилки відсутні

4. 2. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Тестування в (Kahoot)	По закінченню кожної теми
2	Заповнення відомостей самооцінювання	По закінченню відповідної теми
3	Усний зворотний зв'язок від викладача під час виконання ІРЗ	Під час виконання ІРЗ

4.3. Шкала оцінювання, що діє в Університеті:

Сума балів за всі види	Оцінка за національною шкалою
------------------------	-------------------------------

навчальної діяльності	Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, кваліфікаційної роботи	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
75-81		
69-74	задовільно	
60-68		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

5. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

5.1. Основні джерела

6.1.1. Підручники/посібники

1. Юхименко П. Шуст А. Аграрна економічна політика. Центр навчальної літератури. 2023. 600с.
2. Кваша С.М., Діброва А.Д., Нів'євський О.В., Мартишев П.А. Аграрна політика: навчальний посібник / С.М. Кваша, А.Д. Діброва, О.В. Нів'євський, П.А. Мартишев. Київ: НУБіП України, 2022. - 316 с.
3. Корінець Р. Сільський розвиток. Посібник для фахівців з аграрного та сільського розвитку територіальних громад. Київ. 2023. 158 с.
4. Таран С. Шепотило О., Яворський П., Бондаренко Є. Аналіз торгівлі товарами між Україною та ЄС в рамках ПВЗВТ: поточний стан та перспективи для лібералізації. 2022. URL: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2022/05/DCFTACommodities-2022-16-05.pdf> 11. Торговельна політика та комерційна дипломатія: тестові й аналітичні завдання : навч.-метод. посібник / укл.: Т.В. Марченко. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 96 с.
5. Земельний кодекс України : Кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III (в редакції від 03.04.2016 р. 1012-19). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>. (дата звернення: 22.06.22 р.)
6. Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 р. № 3613-VI (в редакції від 01.03.2016 р. № 888-19) URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3613-17>. (дата звернення: 22.06.22 р.)
7. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004 р. № 1877-IV (в редакції від 05.04.2015 р. № 191-19 URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1877-15/page>. (дата звернення: 22.06.22 р.)
8. Про зерно та ринок зерна в Україні : Закон України від 04.07.2002 р. № 37-IV (в редакції від 11.02.2015 р. № 124-19) URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/37-15>. (дата звернення: 22.06.22 р.)
9. Про консолідацію земель : Проект Закону України від 27.09.2013 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT0643.html. (дата звернення: 22.06.22 р.)
10. Угода про сільське господарство : Міжнародний документ від 15.04.1994 р. № 981_005 URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/981_005. (дата звернення: 22.06.22 р.)
11. Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для надання фінансової підтримки розвитку фермерських господарств. Постанова Кабінету Міністрів України від 07 лютого 2018 року № 106 (зі змінами 384) URL: <https://minagro.gov.ua/pidtrimka/pidtrimka-fermerstva>. (дата звернення: 22.06.22 р.)
12. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою. Закон України від 9 лютого 2012 року № 4391-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4391-17#Text> (дата звернення: 22.06.22 р.)
13. Про затвердження Порядку надання державної підтримки страхування сільськогосподарської продукції. Постанова кабінету міністрів. від 9 грудня 2021 р. № 1342. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1342-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 22.06.22 р.)

5.1.2. Методичне забезпечення

14. Аграрна політика. Конспект лекцій для студентів 1-2 м курсу галузі знань 07 Управління та адміністрування. Суми, СНАУ, 2025. 148 с.
15. Аграрна політика. Методичні рекомендації щодо проведення практичних занять для студентів 1-2 м курсу галузі знань 07 Управління та адміністрування. Суми, СНАУ, 2025. 39 с.
16. Аграрна політика. Методичні рекомендації щодо самостійного вивчення дисципліни для студентів 1-2 м курсу галузі знань 07 Управління та адміністрування. Суми, СНАУ, 2025. 52 с.
17. Е – курс «Аграрна політика» <https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=2970>.

5.2. Додаткові джерела

18. The Global Competitiveness Report 2019-2020 URL: <https://www.weforum.org/reports/theGlobalFcompetitivenessReportF2017F2018> (дата звернення: 12.06.24 p.)
19. Agricultural Policy Monitoring and Evaluation 2020. OESD. 508 p.
20. Andrei Jean Vasile, Jonel Subic, Aleksander Grubor, Donatella Privitera. Handbook of Research on Agricultural Policy, Rural Development, and Entrepreneurship in Contemporary Economies. 2019. 573c.
21. The new common agricultural policy: 2023-27. URL: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/new-cap-2023-27_en (дата звернення: 12.06.24 p.)
22. Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 12.06.24 p.)
23. Саблук П.Т., Лузан Ю.Я. Аграрна політика та чинники її реалізації. Економіка АПК. 2019. № 10. URL: <http://eaprk.org.ua/contents/2019/10/6>.
24. Єдина комплексна стратегія розвитку сільського господарства та сільських територій на 2015-2020 pp. URL: <http://minagro.gov.ua/node/16025> (дата звернення: 12.06.24 p.)
25. Заскалкина О.М. Державне регулювання інституціональних перетворень в аграрному секторі економіки. Теорія та практика державного управління. 2016. № 1 (52). С. 1-7.
26. Левада О.В. Еколого-економічний аналіз меліорації агроландшафтів URL: <http://conferencemdpu.org.ua/viewtopic.php?t=F419&sid=d7490ebb6d79816685984fce47d9a83>. (дата звернення: 12.06.24 p.)
27. Основні показники зовнішньої торгівлі України. Український клуб аграрного бізнесу. URL: ucab.ua/ua/doing_agribusiness/zovnishni_rinki/osnovni_pokazniki_zovnishnoi_torgivli_ukraini (дата звернення: 12.06.24 p.)
28. Осташко Т.О. Структурно-інституціональний аналіз аграрного ринку України URL: http://eip.org.ua/docs/EP_04_3_115_uk.pdf. (дата звернення: 12.06.24 p.)
29. Пріоритети забезпечення зовнішньоторговельної безпеки на аграрному ринку України: аналітична доповідь / В.М. Русан, Л.А. Жураковська. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/agrarn_bezF1b1d8.pdf (дата звернення: 12.06.24 p.)
30. Український клуб аграрного бізнесу URL: http://ucab.ua/files/Survey/Largest_Agriholdings/Holdings_2015_demo.pdf (дата звернення: 12.06.24 p.)
31. Slavkova O., Wang Z. Development of the effective migration policy: theoretical aspect. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2025. Volume 10. № 1. P. 159-164. URL: DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-1-26>.
32. Славкова О. П. HR-тренди майбутнього: використання сучасних технологій. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том 9. N 1. С. 277 – 281.
33. Slavkova O.P., Liu Jiren Domestic and foreign models of corporate culture of the enterprise and methods of their evaluation. *Наукові інновації та передові технології*. 2024. №1(29). С.164-169.
34. Славкова О.П. Управління персоналом в умовах цифровізації та побудови економіки 4.0. *Актуальні проблеми інноваційної економіки та права*. 2023. N 5-6. С. 117-122.
35. Olena Slavkova, Liu Jiren Construction of enterprise culture in enterprise management. *Актуальні проблеми економіки*. 2023. №7. С. 108-114.

5.3. Програмне забезпечення

1. Стандартні пакети прикладних програм MS Office

5.4. Інформаційні ресурси:

1. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
2. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/758-14>.
3. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3613-17>.
4. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1877-15/page>.
5. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/37-15>.
6. http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/NT0643.html.
7. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2982-15>.
8. http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=41981.
9. http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/981_005.
10. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1087-15>.